

Klassieke filosoof legt de rode draad bloot tussen de Rode Lijndemonstraties, Tata Steel, immigratie en het NOS-Journaal

Posted on 14 oktober 2025 by Paul Frentrop

Wie meent dat de televisie met zijn onophoudelijke stroom van platvloers vermaak de massa afstompt tot een niveau dat onvoldoende is om het algemeen kiesrecht te schragen, kan weleens gelijk hebben. Maar er is nog hoop. Die is te vinden op een plek waar je dat niet zou verwachten: bij de commerciëlen.

Zo kwam op zondag 5 oktober in het populaire SBS televisieprogramma *De Oranjezondag* tot mijn blijde verrassing de belangrijkste levensles van de Griekse filosoof Epiktetos aan de orde.

Epiktetos was een kreupele slaaf die in de eerste eeuw na Christus in Rome talrijke mensen trok met zijn lezingen. Zelf heeft hij nooit iets opgeschreven, maar zijn leerlingen maakten aantekeningen die naderhand verschenen onder de titel

Encheirion (zakboekje).

De belangrijkste les voor een gelukkig leven

Dat dunne werkje bleef door de eeuwen heen populair. Keizer Hadrianus (76-138) noemde zich een vriend van de filosoof. Keizer Marcus Aurelius (121-180) noemde zichzelf zijn toegewijde leerling. Kerkvader Origenes (185-254) achtte Epiktetos hoger dan Plato en de Heilige Augustinus (354-430) bewonderde hem. Sinds de uitvinding van de boekdrukkunst is het 'zakboekje' vrijwel ieder jaar herdrukt. Het inspireerde onder andere Blaise Pascal, Descartes, Spinoza, Lipsius, Kant en Frederik de Grote. Het is een hoeksteen van de Europese cultuur.

Epiktetos leerde hoe gelukkig te leven en zijn les is deze. Al wat bestaat is in twee categorieën te verdelen: dat waar we wat aan kunnen doen en dat waar we niks aan kunnen veranderen. Je kunt je om beide dingen druk maken, maar je druk maken om dingen waar je niks aan kunt doen heeft weinig zin. Daar word je ongelukkig van. Om gelukkig te leven moet je je richten op de dingen die wel binnen je bereik vallen.

Stoïcijnse filosofie in de talkshow

Deze les van Epiktetos werd in het televisieprogramma *De Oranjesondag* uitgedragen door Victor Vlam, een 'mediacommentator'. Die had beelden gezien van de 250.000 mensen die meededen aan de Rode Lijn-protestmars in Amsterdam en constateerde dat die mensen zich druk maakten om dingen waar ze niets aan kunnen doen. *Vide* Epiktetos.

Vlam ging nog een stukje verder dan de oude Griek. Hij legde ook uit waarom ze dat deden. Het zijn narcisten, zei hij. Ze doen het voor zichzelf. Ze willen zichzelf een schouderklopje geven omdat zij de wereld mooier zouden maken. Theodor Holman formuleerde het drie dagen later nog pregnanter: 'Een demonstratie is masturberen met het wereldgebeuren voor ogen.'

Maar in *De Oranjesondag* viel het woord 'narcisten' al zwaar. 'Ze willen toch hun emotie laten zien', vergoelijkte een tafeldame. Dat bestrijd ik niet, antwoordde Vlam, maar net als voor mensen die teveel bezig zijn met het klimaat en andere dingen waar we niets aan kunnen doen geldt: 'Daar word je ongelukkig van. Focus

je op dingen waar je wel wat aan kunt doen.' In gedachten zag ik de kreupele slaaf vanuit de stoïcijnse hemel bevestigend glimlachen.

Ministerie van Economische Zaken gaat staal maken

De Nederlandse regering volgt zijn lessen echter niet. Bij IJmuiden staat een staalfabriek, omdat op die plek zo makkelijk steenkool en ijzererts uit verre landen kunnen worden aangevoerd. Dat bood concurrentievoordeel. Omdat we dan minder meer afhankelijk zouden zijn van Duitsland, investeerden in 1918 de Staat en de Gemeente Amsterdam bij de oprichting mee.

In 1999 is Hoogovens verkocht aan de Britten, die het acht jaar later doorverkochten aan een familiebedrijf uit India. Epiktetos zou zeggen: daarmee valt het beleid van die onderneming buiten het bereik van de Staat der Nederlanden. Die kan zich wel druk maken over de internationale markt voor staal, maar dat is weinig zinvol. Daar wordt de Staat niet gelukkiger van.

VVD'ers doen echter niet aan filosofie. Die stellen daden. Op de valreep legde het kabinet een eerste bedrag van 2 miljard op tafel om Tata Steel te helpen zijn fabriek in Nederland te moderniseren, zoals het ook zijn staalfabrieken in India moderniseert. Dat is 250.000 euro subsidie per arbeidsplaats, [berekende Menno Tamminga vorige week](#).

Arbeidsplaatsen subsidiëren én immigratie toestaan is strijdig beleid

Staal maken is een kapitaalintensieve activiteit, maar een kwart miljoen euro belastinggeld per arbeidsplaats blijft een hoop geld ook al is een deel van dat geld bedoeld om omwonenden (na 2030) niet langer ziek te maken. Zo'n arbeidsplaats sponsoren is wel een stuk goedkoper dan een asielzoeker een permanente verblijfsvergunning geven. Die kost (inclusief kinderen en na-reizigers) 800.000 euro gedurende diens levensloop, zo luidt de vuistregel van Jan van de Beek.

Arbeidsplaatsen subsidiëren én immigratie toestaan is strijdig beleid. Het is te kort door de bocht om te stellen dat iedere asielzoeker die een baan bij Tata Steel zou vinden, ons meer dan 1 miljoen kost. Maar het geeft wel aan hoe onze welvaart

wordt verkwist als onze regering het tegenovergestelde doet van wat Epiktetos aanraadt: Zich wel druk maken om zaken buiten haar bereik, maar niets doen aan iets waar zij als enige wel wat aan kan veranderen: immigratie.

Als er dit jaar 50.000 asielzoekers binnenkomen, maakt Tata hier de komende decennia misschien wel staal, maar heeft het kabinet-Schoof ons land voor die jaren in ieder geval weer met een hypotheek van 40 miljard extra belast door niet in te grijpen. Dat leidt niet tot een gelukkig leven voor onze kinderen.

De 250.000 ongelukkige en al dan niet narcistische of zich zelf bevredigende betogers van de Rode Lijn die zich wel tegen Israël maar niet tegen Hamas uitspraken, kregen voor hun standpunt in de media meer aandacht dan ze verdienen. Als ze allemaal gaan stemmen zijn ze goed voor nog geen vier Tweede Kamerzetels. Dat zijn er veel minder dan een politieke partij nodig heeft om via een 'verkiezingsdebat' op televisie op de zwevende kiezer te worden losgelaten.

Maar ja, zoals de Mercatorprojectie van de aarde op een plat vlak de gebieden ver van de evenaar te groot weergeeft, zo doet de journalistiek door wat zij tot 'nieuws' bestempelt de extremen groter lijken dan ze zijn. Dat 'nieuws' betreft bovendien meestal onderwerpen waar de kijker, luisteraar of lezer niks aan kan doen. Dingen waar hij zich volgens Epiktetos dus beter niet druk over kan maken. Dat is echter gemakkelijker gezegd dan gedaan. Hoe meer 'nieuws' hij tot zich krijgt, des te steviger moet de nieuwsconsument in zijn filosofische schoenen staan.

Van teveel nieuws word je ongelukkig

'Nieuws' maakt de rest van ons ongelukkig en is daarom slecht voor de volksgezondheid. Er gaan stemmen op om het gebruik van smartphones voor kinderen tot 15 jaar te beperken. Maar waarom die leeftijdsgrens? Ouder worden alleen helpt niet. Immuniteit kan alleen worden bereikt door Epiktetos te volgen.

Voor mensen die dat nog niet kunnen zou een periode zonder nieuws heilzaam zijn. De publieke omroep kan het voortouw nemen door één dag per week geen nieuws uit te zenden. Dat is alsof Tata Steel één dag per week geen fijnstof meer uitstoot. En het kost geen belastinggeld. Het nieuws horen we de volgende dag wel, als dat dan nog nodig is.

Wynia's Week brengt broodnodige, onafhankelijke berichtgeving: drie keer per

*week, **156 keer per jaar**, met artikelen en columns, video's en podcasts. Onze donateurs maken dat mogelijk. [Doet u mee?](#) Hartelijk dank!*